

**КЕНЖЕҒАЛИ САҒАДИЕВ
АТЫНДАҒЫ
ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БИЗНЕС
УНИВЕРСИТЕТІ**

**УНИВЕРСИТЕТ
МЕЖДУНАРОДНОГО БИЗНЕСА
ИМЕНИ КЕНЖЕҒАЛИ
САҒАДИЕВА**

**Кенжеғали Сағадиев атындағы
ХБУ-дың Ғылыми Кеңесімен
БЕКІТІЛДІ
22.09.2023 жылғы №2 хаттама
Төраға А.М. Махметова**

ИНКЛЮЗИВТІ БІЛІМ БЕРУ ТУРАЛЫ

ЕРЕЖЕ

**«КЕНЖЕҒАЛИ САҒАДИЕВ АТЫНДАҒЫ ХАЛЫҚАРАЛЫҚ БИЗНЕС
УНИВЕРСИТЕТІ» ЖШС**

5 БАСЫЛЫМ

Қол қойған күннен бастап қолданысқа енгізілді

Алматы, 2023

МАЗМҰНЫ

Құжат паспорты.....	3
Келісім парағы	5
1. Қолдану саласы.....	6
2. Нормативті сілтемелер.....	6
3. Негізгі терминдер мен олардың анықтамасы.....	6
4. Жалпы ережелер	7
5. Мүгедек студенттер мен ДМШ бар тұлғаларды психологиялық- педагогикалық қолдау қағидалары	7
6. Мүгедек студенттер мен ДМШ (инклюзивті білім беру) студенттерін психологиялық-педагогикалық сүйемелдеудің мақсаттары мен міндеттері	8
7. Мүгедек студенттер мен ДМШ бар адамдарды психологиялық- педагогикалық қолдауды іске асыру кезеңдері.....	9
8. Мүгедек студенттер мен ДМШ бар адамдарды психологиялық- педагогикалық сүйемелдеудің түрлері мен мазмұны.....	10
9. Мүгедек студенттер мен ДМШ бар тұлғалардың білім беру процесін ақпараттық-техникалық қамтамасыз ету	13
10. Мүгедек студенттер мен ДМШ бар тұлғаларға арналған кедергісіз архитектуралық орта құру және материалдық-техникалық қамтамасыз ету	13

Құжат паспорты	
Құжат түрі	Ереже
Құжат атауы	Инклюзивті білім беру туралы
Құжат мақсаты	Қ. Сағадиев атындағы ХБУ-да мүгедектер мен даму мүмкіндіктері шектеулі адамдарды оқытуды сүйемелдеудің ұйымдастырушылық-әдістемелік негізін реттейді
Әзірлеу	СҚО Project менеджері ӨГҒ кафедрасы
Келісу	Стратегия және инновация жөніндегі проректор Стратегиялық және әлеуметтік даму жөніндегі проректор АМД директоры Базалық Жоғары Білім Факультетінің деканы Заң кеңесшісі
Бекіту	ХБУ ҒК Төрағасы (Ректор)
Орындауды бақылау	Ректор
Нормативті сілтемелер	1) Қазақстан Республикасының «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 Заңы <i>(өзгерістермен және толықтырулармен)</i>; 2) ҚР Білім және ғылым министрінің 20.04.2011 жылғы № 152 бұйрығымен бекітілген Кредиттік оқыту технологиясы бойынша оқу процесін ұйымдастыру қағидалары <i>(өзгерістермен және толықтырулармен)</i>. 2.3 Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидалары. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 595 бұйрығы. (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 31 қазанда № 17657 нөмірімен тіркелді) <i>(өзгерістер мен толықтырулармен)</i>. 2.4 Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 20 шілдедегі № 2 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 27 шілдеде № 28916 нөмірімен тіркелді. <i>(өзгерістер мен толықтырулармен)</i>.
Құжатқа қосымша	Жоқ
Түпнұсқа иесі	СҚО

Келісім парағы

Ереже келісілді:

АМД директоры
А.А. Мырзаева _____
«__» _____ 2023 ж.

Базалық Білім Беру факультетінің деканы
Г.А. Садыров _____
«__» _____ 2023 ж.

Заң кеңесшісі
А.К. Алибекова _____
«__» _____ 2023 ж.

Әзірленді және рәсімделді:

ХБУ психологы, дефектолог, п.ғ.к., ӘГҒ кафедрасының доценті
Е.В. Мусихина _____
«__» _____ 2023 ж.

Редакция және рәсімдеу:

СҚО Project менеджері
Р.М. Дузбаева _____
«__» _____ 2023 ж.

1. Қолдану саласы

1.1. Осы ереже «Кенжеғали Сағадиев атындағы Халықаралық бизнес университеті» ЖШС-де (бұдан әрі – Университет немесе ХБУ) мүгедектер мен даму мүмкіндіктері шектеулі тұлғаларды оқытуды сүйемелдеудің ұйымдастырушылық-әдістемелік негізін айқындайды және реттейді, сондай-ақ аталған санаттағы студенттердің жоғары кәсіптік білім алуының кедергісіз болуын қамтамасыз ететін іс-шаралар мен шараларды айқындайды, психологиялық-мүмкіндігі шектеулі адамдар мен мүгедектерге инклюзивті кәсіптік білім беруді педагогикалық қолдаудың негізін көрсетеді.

2. Нормативті сілтемелер

Осы Ережеде келесі сілтемелер қолданылған:

2.1. Қазақстан Республикасының «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі №319 Заңы *(өзгерістермен және толықтырулармен)*;

2.2. ҚР Білім және ғылым министрінің 20.04.2011 жылғы № 152 бұйрығымен бекітілген Кредиттік оқыту технологиясы бойынша оқу процесін ұйымдастыру қағидалары *(өзгерістермен және толықтырулармен)*.

2.3 Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру ұйымдары қызметінің үлгілік қағидалары. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 30 қазандағы № 595 бұйрығы. (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2018 жылғы 31 қазанда № 17657 нөмірімен тіркелді) *(өзгерістер мен толықтырулармен)*.

2.4 Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты. Қазақстан Республикасы Ғылым және жоғары білім министрінің 2022 жылғы 20 шілдедегі № 2 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 27 шілдеде № 28916 нөмірімен тіркелді. *(өзгерістер мен толықтырулармен)*.

2.4 Осы Ережемен, Халықаралық бизнес Университетінің басқа да ішкі нормативтік құжаттарымен.

2.5 Университет басшылығының бұйрықтары мен өкімдері.

3. Негізгі терминдер және олардың анықтамалары

Осы Ережеде оның негізінде әзірленген нормативтік құжаттардан алынған терминдер мен анықтамалар пайдаланылады. Ең маңызды ұғымдардың қатарына мыналар жатады:

1) *Ерекше білім беру қажеттіліктері бар адамдар (балалар)* – денсаулығына байланысты білім алуда тұрақты немесе уақытша қиындықтарды бастан кешіретін, арнайы, жалпы білім беретін оқу бағдарламаларына және қосымша білім берудің білім беру бағдарламаларына мұқтаж адамдар

(Қазақстан Республикасының «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы);

2) *инклюзивті білім беру* – ерекше білім беру қажеттіліктері мен жеке мүмкіндіктерін ескере отырып, барлық білім алушылар үшін білімге тең қолжетімділікті қамтамасыз ететін процесс (Қазақстан Республикасының «Білім туралы» 2007 жылғы 27 шілдедегі № 319-III Заңы);

3) *мүгедек* – ауруларға, мертігулерге (жараларға, жарақаттарға, контузияларға), олардың зардаптарына, ақауларына байланысты дене функциялары тұрақты бұзылған денсаулығы бұзылған, тіршілік әрекетінің шектелуіне және оны әлеуметтік қорғау қажеттілігіне әкеп соғатын адам (Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасындағы мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы» 2005 жылғы 13 сәуірдегі Заңы № 39);

4) *мүгедектік* – дене функциялары тұрақты бұзылған денсаулықтың бұзылуы салдарынан адамның тыныс-тіршілігін шектеу дәрежесі (Қазақстан Республикасының «Қазақстан Республикасындағы мүгедектерді әлеуметтік қорғау туралы» 2005 жылғы 13 сәуірдегі № 39 Заңы).

4. Жалпы ережелер

4.1. «Мүгедек» және «даму мүмкіндігінің шектеулілігі бар тұлға» (бұдан әрі мәтінде – мүгедек студент) ұғымдары осы Ережеде Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес оларда мүгедектіктің бар екенін растайтын құжаттары немесе Денсаулық сақтау министрлігінің Медициналық-әлеуметтік сараптама қызметі мекемесінің денсаулық мүмкіндігінің шектеулілігін, сондай-ақ мүгедек студенттің университетте білім алу мүмкіндігін және таңдап алған мамандығы бойынша оқуға болатындығын растайтын қорытындысы бар тұлғаларды білдіреді.

5. Мүгедек студенттер мен ДМШ бар тұлғаларды психологиялық-педагогикалық қолдау қағидалары

5.1. Қағидалар УМБ-де даму мүмкіндігінің шектеулілігі бар тұлғалардың оқуын сүйемелдеуді ұйымдастырудың теориялық-әдістемелік негізін айқындайды.

5.2. Осы Ережеде мүгедек студенттерге және ДМШ бар тұлғаларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсетудің принциптері ретінде мыналар ұсынылады:

1. психологиялық-педагогикалық қолдаудың мазмұны мен формаларының мүгедектердің кәсіби-білім беру қызметінің мақсаттық бағыттарына және жағдайларына сәйкестігі;

2. мүгедектердің кәсіби-білім беру қызметін барлық деңгейде басқаруда психологиялық-педагогикалық бастамаларды өзектендіру;

3. мүгедектер мен мүгедектігі жоқ тұлғалардан тұратын интегративті (аралас) студенттік ұжымға сүйену;
4. мүгедектердің кәсіби-білім беру саласындағы мақсатты жеке белсенділігіне сүйену;
5. мүгедек студенттердің реабилитациялық әлеуетінің жеке-педагогикалық сипаттамаларын ескеру;
6. мүгедектердің жан-жақты әлеуметтік бейімделуіне бағытталу;
7. оқу-білім беру үдерісі шеңберінде мүгедектерге психологиялық-педагогикалық қолдаудың үздіксіздігі;
8. мүгедектерге және ДМШ бар студенттерге психологиялық-педагогикалық қолдау медициналық, педагогикалық және психологиялық реабилитациясымен өзара байланыста жүзеге асырылуы.

6. Мүгедек студенттер мен ДМШ (инклюзивті білім беру) студенттерін психологиялық-педагогикалық сүйемелдеудің мақсаттары мен міндеттері

6.1. Инклюзивті білім берудің мақсаты – университетте сапалы білім алуға барлық санаттағы адамдардың тең құқықтарын іске асыру.

6.2 Мүгедектер мен ДМШ бар адамдарды оқытуды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеудің мақсаты әртүрлі санаттағы мүгедек студенттер мен ДМШ бар студенттер үшін кедергісіз білім беру ортасын құру болып табылады.

Мүгедектер мен мүмкіндігі шектеулі адамдарды жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру бағдарламалары бойынша инклюзивті оқытуды қамтамасыз ету бойынша жағдайлар жасау.

6.3. Мүгедек студенттер мен ДМШ-мен ауыратын адамдарды психологиялық-педагогикалық қолдаудың негізгі міндеттері:

6.3.1 мүгедек студенттер мен мүмкіндігі шектеулі студенттерді сүйемелдеуге оқытушылар қызметінің мазмұндық жағын ретке келтіру және талаптардың бірыңғай әдістемелік базасын және бірыңғай жүйесін қалыптастыру;

6.3.2 ХБУ-да оқу процесінде туындайтын мүгедек студенттердің әртүрлі санаттарындағы ерекше қажеттіліктерді зерттеу;

6.3.3 Университетте кедергісіз сәулет ортасын құру

6.3.4 Мүгедек білім алушылар мен мүгедек адамдар мен олардың ата-аналары үшін университеттің ақпараттық ашықтығын қамтамасыз ету.

6.3.5 Университетте толерантты әлеуметтік-мәдени орта құру.

6.3.6 Университетте инклюзивті білім беруді іске асыру үшін нормативтік-әдістемелік қамтамасыз етуді әзірлеу.

6.3.7 Қашықтықтан білім беру технологияларын пайдалана отырып оқытуды ұйымдастыру.

6.3.8 Инклюзивті оқытуды іске асыру және сүйемелдеу мақсатында Қазақстан Республикасының жоғары оқу орындарымен, арнайы (түзету) білім беру ұйымдарымен, басқа да ұйымдарымен және мекемелерімен ынтымақтастықты және өзара іс-қимылды дамыту.

6.3.9 ЖОО-ға дейінгі дайындық кезеңінде мүгедек талапкерлерді сүйемелдеу;

6.3.10 Мүгедек түлектерді жұмысқа орналастыру мәселелері бойынша консультациялық қызметтер көрсету.

7. Мүгедек студенттер мен ДМШ бар адамдарды психологиялық-педагогикалық қолдауды іске асыру кезеңдері

7.1. Бұл ереже мүгедек студенттер мен ДМШ-мен ауыратын адамдарға психологиялық-педагогикалық қолдауды жүзеге асырудың 3 кезеңін қамтиды.

7.2. *Жоғары оқу орнына дейінгі кезең.* Осы кезеңде ақпараттық, консультациялық, психологиялық қызметтер көрсетіледі:

- мүгедек талапкерлердің ХБУ-да оқу туралы түрлі ақпаратқа қолжетімділігі;
- университетке түсу, жеңілдіктер, қажетті құжаттар туралы ақпаратқа қол жеткізу;
- құжаттарды тапсыру, университеттің оқу кеңістігінде бағдарлау кезінде мүгедек талапкерлер мен ДМШ бар адамдар үшін арнайы мүмкіндіктер туралы кеңес беру.

7.3. Мүгедек студенттер мен ДМШ-мен ауыратын адамдарды сүйемелдеудің *ЖОО кезеңі* мүмкіндігі шектеулі студенттердің ХБУ-да болған барлық уақытында оларды оқытуды сүйемелдеуді көздейді. Осы кезеңде мүгедек студенттер мен ДМШ бар адамдарды оқытуды сүйемелдеуге қойылатын талаптардың бірыңғай әдістемелік базасы қалыптастырылады және іске асырылады:

- мүгедек және ДМШ бар студенттерді оқытуды сүйемелдеуге қойылатын талаптардың бірыңғай әдістемелік базасын қалыптастыру;
- мүгедек студенттердің нақты білім беру қажеттіліктерін қанағаттандыруды қамтамасыз ететін арнайы технологияларды сынақтан өткізу және енгізу;
- қазіргі заманғы жоғары оқу орны жағдайында мүгедектер мен ДМШ бар адамдарға қосылған білім беруді ұйымдастыру мәселелері бойынша оқытушылардың біліктілігін арттыру курстарының бағдарламасын құру және сынақтан өткізу;
- мүгедек студенттерді психологиялық-педагогикалық қолдау процесінде интерактивті білім беру технологияларын қолдану;

- мүгедек студенттердің ата-аналарына және ДМШ студенттерінің ата-аналарына осы санаттағы студенттерді білім беру процесіне қосу бойынша дәрістер өткізу.

7.4. Мүгедек студенттер мен ДМШ бар адамдарды әлеуметтік-психологиялық сүйемелдеудің *жоғары оқу орнынан кейінгі кезеңі* университетте алған мамандығына сәйкес түлектерге кеңес беруді және оларды жұмысқа орналастыруға жәрдемдесуді көздейді:

- осы санаттағы студенттерді кейіннен жұмысқа орналастыруда қолдауды оңтайландыру үшін мүгедектердің қоғамдық ұйымдарымен және әлеуетті жұмыс берушілермен ынтымақтастық;

- мүгедекті ұтымды жұмысқа орналастыруда, яғни бітірушінің психофизиологиялық ерекшеліктері мен мүдделеріне сәйкес еңбек түрлері мен жағдайларын таңдауда көмек көрсету;

- мүгедектігі бар түлекті жұмысқа орналастыруға дайын әлеуетті жұмыс берушілердің деректер базасын қалыптастыру;

- студенттерге жұмысқа орналасу үшін перспективалы өндірістік және диплом алдындағы практикалардың орнын таңдауға көмектесу;

- түйіндемені дайындауға көмек.

8. Мүгедек студенттер мен ДМШ бар тұлғалардың білім беру процесін ақпараттық-техникалық қамтамасыз ету

8.1. Бұл ереже даму мүмкіндіктері шектеулі адамдар мен мүгедектерді инклюзивті кәсіптік білім беру барысында іске асырылатын оқытуды психологиялық-педагогикалық қолдаудың алты негізгі бағытын қамтиды.

8.2. Диагностикалық сүйемелдеу мүмкіндігі шектеулі студенттердің дерекқорын қалыптастыруды, жаңартуды қамтиды.

Осы кезеңдегі негізгі міндеттер:

- мүгедек студенттерге олардың қажеттіліктерін анықтау мақсатында сауалнама жүргізу;

- адал орта мен қарым-қатынас мәдениетін қалыптастыру мақсатында ЖОО оқытушыларымен және сыныптастарымен (мүгедектігі бар студенттің айқын физикалық ерекшеліктерін ескере отырып) консультациялық жұмысты жүзеге асыру;

- ЖОО-да оқу кезеңінде мүгедек студенттердің қажеттіліктеріне мониторинг жүргізу.

8.3. Оқу-әдістемелік сүйемелдеу бағыт оқытуды сүйемелдеудің әртүрлі түрлерін әдістемелік қамтамасыз етуді көздейді. Осы бағыттың негізгі міндеттері:

- мүгедектермен жұмыс істейтін педагогтардың, психологтардың және басқа мамандардың біліктілігін арттыру, жаңа заманауи әлеуметтік, психологиялық-педагогикалық технологияларға оқыту;

- негізгі ауруға байланысты университетте сабақтардың сызықтық емес кестесін және сабақтардың жүйелі өткізілуін құру мүмкіндігін қарауды және осыған байланысты мүгедек студенттердің өзіндік жұмыс үлесін арттыруды қамтитын білім беруді сүйемелдеудің жеке маршруттарын жасау;

- мүгедек студенттерді ХБУ-да Алматы қаласының, жалпы Қазақстанның басқа ЖОО-ларымен оқытуды сүйемелдеу тәжірибесімен алмасуды ұйымдастыру.

8.4. Психологиялық сүйемелдеу. Мүгедек және ДМШ бар студенттер оқытуды сүйемелдеудің осы бағыты шеңберінде білім беру процесіне қатысушылардың толыққанды жеке және кәсіби дамуы және мүгедек студенттерді бейімдеудегі ықтимал қиындықтардың алдын алу үшін жағдайлар жасалады, өзін-өзі реттеу, релаксация дағдылары мен дағдылары қалыптасады, студенттерге жеке таңдау және білім беру процесінде мәселені шешу жоспарын құру кезеңінде көмек пен қолдау көрсетіледі.

Осы бағыттың міндеттері:

- үздіксіз білім берудің барлық кезеңдерінде студенттердің жеке және кәсіби дамуы мәселелері бойынша білім беру процесіне қатысушыларға кеңес беру;

- мүгедек студентке өзіне, әлеуметтік ортаға деген қарым-қатынасты үйлестіруге көмектесу, өзіне деген сенімділікті арттыру;

- жаппай диагностика барысында білім беру процесінде мүгедек студенттердің проблемаларын анықтау, туындаған проблемалардың мәні туралы ақпарат жинау;

- мүгедек студенттердің жеке ерекшеліктері мен жеке басымдықтарын зерттеу;

- мүгедек студенттердің физикалық және жүйке жағдайының ерекшеліктері бойынша оқытушылар мен қызметкерлерге кеңес беру, қиындық жағдайларын түзету.

- Бұл психологиялық кеңес беру және қолдау студенттерге жеке кеңес беру түрінде жүзеге асырылады.

8.5. Әлеуметтік қолдау. Қызметтің бұл түрінің мақсаты мүгедек студенттерді әлеуметтік-мәдени ортаға қосудың қолжетімділігін қамтамасыз ету, ақпаратқа қол жеткізуді және қоғамның әлеуметтік және мәдени өміріне қосу мүмкіндіктерін ұйымдастыру болып табылады.

Бұл бағыттың негізгі міндеттері:

- университеттің пәндік-кеңістіктік және білім беру ортасында мүгедек студенттерді бағдарлауда ПСО психолог-студенттеріне көмек көрсетуді ұйымдастыру;

- мәдени-демалыс іс-шараларын, мерекелік кештерді және т. б. ұйымдастыруға көмек көрсету;

- университетте оқитын мүгедек және ДМШ бар студенттерге көмек көрсету бойынша қоғамдық және коммерциялық ұйымдармен ынтымақтастық;

- қоғамдық санада мүгедектің оң имиджін қалыптастыру бойынша бұқаралық ақпарат құралдарымен жұмыс жасау, қоғамды мүгедектердің мүмкіндіктері мен қажеттіліктері, әлеуметтік және кәсіби жетістіктері, мүмкіндігі шектеулі адамдарды оңалту және әлеуметтік интеграциялау проблемалары туралы хабардар ету, қоғамның мүгедектерге адамгершілік қатынасын қалыптастыру, қарым-қатынастағы әлеуметтік-психологиялық кедергілерді еңсеру;

8.6. ЖОО-ға дейінгі сүйемелдеу ЖОО-ға дейінгі дайындық кезеңінде мүгедек талапкерлерге ақпараттық, психологиялық қызметтер көрсетуді көздейді.

Бұл бағыттың негізгі міндеттері:

- қоғамдық ұйымдарда есепте тұрған мүгедектігі бар әлеуетті талапкерлерді тарту арқылы және ЖОО жағдайында бейімделу процестерін оңтайландыру саласындағы жалпы міндеттерді шешу арқылы екі бағыт бойынша мүгедектердің қоғамдық ұйымдарымен әлеуметтік әріптестікті дамыту;

- ЖОО студенттерінің мүгедектердің қоғамдық ұйымдарының өкілдерімен кездесулерін өткізу, мәдени-демалыс іс-шараларын өткізу, сондай-ақ студенттік газеттерде мүгедектік мәселелерін жариялау;

- түсу емтихандарында сурдоаудармашыларды, тифлопедагогтарды ұсыну.

8.7. Жұмыспен қамту бойынша консультативтік қызметтер әлеуетті жұмыс берушіні табуға көмектесу арқылы еңбек нарығына шығуға дайындықты қамтиды.

Осы кезеңдегі негізгі міндеттер:

- мүгедектігі бар түлекті жұмысқа орналастыруға дайын әлеуетті жұмыс берушілердің деректер базасын қалыптастыру;

- студенттерге жұмысқа орналасу үшін перспективалы өндірістік және диплом алдындағы практикалардың орнын таңдауға көмектесу;

- түйіндемені дайындауға көмек көрсету.

8.8. Мүгедектігі бар студенттер мен ДМШ бар студенттерді оқыту қашықтықтан оқыту технологияларын қолдану арқылы жүзеге асырылуы мүмкін.

9. Мүгедек студенттер мен ДМШ бар тұлғалардың білім беру процесін ақпараттық-техникалық қамтамасыз ету

9.1 Компьютерлік жабдықты техникалық жарақтандыру және оның жұмыс істеуін қамтамасыз ету (оқытуда бейнематериалдар, дыбыс күшейткіштер, құлаққаптар, мультимедиялық проекторлар пайдаланылады).

9.2 Көру қабілеті бұзылған адамдарға арналған сайттың балама нұсқасын қолдау.

9.3 Қызметтің осы түрін іске асыру үшін жауапкершілік цифрландыру жөніндегі проректорға және университеттің ақпараттық технологиялар және ақпараттық-кітапханалық ресурстар бөліміне жүктеледі.

10. Мүгедек және ДМШ бар студенттерді кедергісіз сәулет ортасын құру және материалдық-техникалық қамтамасыз ету

10.1 ХБУ іргелес аумағының, кіреберіс жолдардың және ғимараттар ішіндегі орын ауыстыру жолдарының қолжетімділігін ұйымдастыру: баспалдақтардағы қарама-қарсы ленталар және еден қабырғаларындағы көрсеткіштер, тұрақ орындары, кедергісіз кіруді қамтамасыз ету (арнайы техника, көтергіш, пандус және т.б.).

10.2 ДМШ бар білім алушылар үшін арнайы жабдықталған санитариялық-гигиеналық үй-жайларды қамтамасыз ету (қоршаулар, тұтқалар, мамандандырылған сантехникалық құрылғы және т.б.).

10.3 Қызметтің осы түрін іске асыру үшін жауапкершілік университеттің әкімшілік шаруашылық бөлімінің директорына жүктеледі.